

Milí čtenáři,

je to tak, pokaždé když vychází Splav!, tak něco v Sobotce nebo poblíž shoří. Ani letošní rok není výjimkou. Nevím, čím to je, v každém případě se za to omlouváme. Dnešní číslo Splav!u mělo být šestnáctistránkové. Jenže jsme netušili, že se nám opět podaří vzbudit v našich čtenářích tolik písemných reakcí, a tak se můžete těšit krom reportáží a recenzí na další reakce na kauzu Měsíc nad řekou, dále pak na reportáž z hašení požáru Bůrovny. Dostane se i na dopisy čtenářů a konečně na sociobiologický pohled na lásku z pera Filipa Smolíka.

Josef Šlerka

Našla se tramvajenka, k vyzvednutí v redakci.

Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník

Redakce:

Martin Čermák, Ondřej Černoš, Hubert Hesoun, Tomáš Horyna, Radim Kučera, Jaroslav Rytíř, Filip Smolík, Jan Smolka, Josef Šlerka, Zuzana Štefková, Tereza Štechová, Arnošt Štědý, Veronika Tupá, Vlastimil Vintr.

Adresa:

Budova Agrochovu, naproti kadeřnictví, nad poštou, 50° 28' 18" NW, 15° 10' 47" EL.

Elektronický archiv časopisu Splav! naleznete na internetové adrese <http://www.splav.cz>.

Mezi námi • enami

Příběh toho, jak se vedoucí oddělení nové české literatury Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ing. Pavel Janáček, PhD., setkal se svou dnešní láskou – ženskou sentimentální literaturou třicátých až čtyřicátých let minulého století v mnohém připomíná osudy hrdinek právě těchto románů. V době, kdy se pokoušel zmapovat dosud neprobádané území předválečné pokleslé literatury, zjistil, že vůbec nerozumí myšlení ani pohnutkám své vlastní ženy. Přemýšlel, jak tento stav napravit a nejschůdnější mu přišlo využít vlastní profese a zaměřit ji na ženskou literaturu, kde tušil nalézt odpovědi na některé své otázky. Učinil tak a nelituje. Studium červené knihovny mu pomohlo najít cestu jak k vlastní manželce, tak k dcerám.

Třicátá a čtyřicátá léta dvacátého století v Čechách znamenala masivní nástup nižších žánrů na knižní trh, stejně jako zuřivý odpor proti němu z pozic obhájců „skutečné kultury“. V letech 1935-1940 vycházely v Lidových novinách denně články tepající nižší literaturu, vyzývající k mobilizaci a k obrodě. Zajímavé je, že z žádného článku není patrné, že by autor byl s kritizovaným žánrem aspoň povšechně seznámen. Toto tažení doplňoval všeobecný zákaz přijímat jakékoliv reprezentanty zhoubných knih do knihoven. Přesto sešity vycházely, a to v míře více než hojně.

Z naznačených skutečností je patrné, jak obtížná je práce literárního historika v oboru pokleslé literatury. Přesto se díky státnímu konzervačnímu fondu (jenž by díky svým metodám nakládání s informacemi měl být přejmenován na státní konspirační fond) a hlavně díky soukromým sběratelům podařilo vytvořit úplný soupis vydaných knih. Pro představu o namáhavosti tohoto procesu dodejme, že jen v ženské sentimentální literatuře je počet inkriminovaných titulů 951.

Úspěch sešitových románů je spojen mimo jiné s novým ekonomickým modelem. Tyto romány nevyužívaly běžnou knihkupeckou síť (kam nebyly ani vpuštěny), ale šířily se prostřednictvím předplatného a pošt. Čtenář měl zajištěn pravidelný přísun za zhruba čtvrtinovou cenu běžných knih. Od roku 1937 u nás vzniklo celkově šest edic románů pro ženy. Všechny vzaly za své těsně po válce. Transformovaly se do románů koloniálních a posléze budovatelských. Ženskému románu u nás nadlouho odzvonilo. K jeho renesanci došlo částečně v letech šedesátých, a zcela pak po roce 1989.

Toto vše a mnohé jiné bylo náplní přednášky Pavla Janáčka. Číslo z ní nejen perfektní zvládnutí problematiky, ale i osobní zaujetí, až jistá posedlost – kombinace, která transmutuje přednášky zajímavé v přednášky strhující. Posлуhači to ocenili dlouhotrvajícím potleskem.

Rozhovor s panem ing. Janáčkem, PhD., naleznete na stránkách čtyři a pět.

Reportáž přednášky připravil a za Splav! rozmlouval
-aš-

Splav!: Dalo hodně práce ponořit se do tématu pokleslé literatury?

J: Šlo to dobře, protože jsem v tom od začátku něco hledal. Nikdy jsem to nečetl „čtenářsky“, já v tom čtu takovou dobovou kulturu, různé možnosti dobového literárního vyjádření a ztvárnění určitých témat. Z tohoto hlediska mě to hrozně baví, nesáhám po tom jako po odpočinkovém čtení – to se raději dívám na televizi.

Splav!: Přejít k ženským románům nebyl asi příliš obtížný, vzhledem k Vašemu předchozímu studiu rodokapsu?

J: Mně se poprvé v roce 1995 dostal v Národní knihovně do ruky jeden rodokaps, který jsem potřeboval, a našel jsem v něm spoustu zajímavých věcí. Ona v téhle oblasti literatury panuje taková domněnka, že je to vlastně všechno stereotypní. A to platí. Akorát že jenom do určité míry, asi jako se každý psychologický román v něčem podobá jinému psychologickému románu (myslím tím ty naše, ze čtyřicátých let). A tady je pouze to společné silnější, a když se s tím seznámíte, tak najednou začnete objevovat, že je to vlastně hrozně různorodé, jsou tam osobní autorské výkony, různé realizace, různé hodnoty... Je v tom vývoj. Koneckonců jde o 2000 románů, tak to nemůže být všechno stejné.

Splav!: Mluvil jste o tom, že v tisku byla určitá nevole vůči téhle literatuře, která nebyla opřena o její znalost. Nevíte, proč tomu tak bylo? Jestli z ekonomických důvodů, z nějakého strachu, že tahle literatura vytlačí knihkupce?

J: To spíš ne. Napsal jsem o tom práci, celá ta kritika populární nebo masové kultury je položena do sakrálního konceptu kultury, která v novověku nahrazuje řád daný v univerzální křesťanské kultuře. Dalo by se říct, že kultura se pro moderní dobu stává jakýmsi náboženstvím, vzniká kult vysokých hodnot, a myslím si, že je to spíš obecný rámec, ve kterém vzniká všechnen ten „paušální“ strach a odpor vůči tomu, co je kulturně „nízké“ – tedy vůči populární kultuře. Není to záležitost ani česká ani polovina dvacátého století, cenzurní pravidla proti „jednoduché četbě“ jsou u nás známa už někdy v roce 1811. Když si přečtete tehdejší noviny, dočtete se, že „teď se nám ohromně rozvinula určitá tvorba, třeba rodokapsy, je to záplava a hrozí to zadusit kulturu, knihkupci pláčou...“ a tak, ale ve skutečnosti zjistíte, že si ty věci např. s elitní literaturou moc nekonkurují. I když třeba sdílejí čtenáře. Jednotlivé sešitové edice si navzájem konkurují, konkuruje si Červená knihovna a Večery pod lampou, ale nekonkuruje si Symposion a Večery.

Jakmile se kultura dostane do krize a pocitu ohrožení, tak v rámci reflexu hledání nepřítele a sebeobranu hledá cesty, jak cenzurovat a potlačovat populární kulturu.

Splav!: Jaká je v tomto sporu pozice Karla Čapka? Marsyas je sice obhajobou pokleslých žánrů, ale obhajobou poněkud opatrnou.

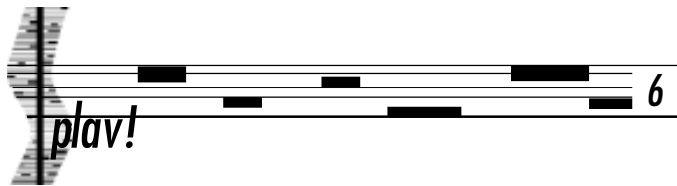

Ženskou otázkou se zabývám už dlouho

J: On lidový román je už od romantismu zajímavý pro literární umělce. Zejména období avantgardní moderny (kdybychom do něho počítali i Čapka): v letech 1914-1920 například J. Seifert píše „Indiánskou povídku“ atp. Jednotlivých projevů je ohromné množství, poetická próza je založena na těchto syžetech. Karel Schulz, když píše manifest poetické prózy, tak (protože tahle literatura nesměla do veřejných knihoven) říká: Vy nám to zakazujete, ale to je ta literatura, z toho my teď uděláme literaturu. Oni na to tehdy šli jinak, protože z toho dělali lyriku, ale měli zájem o tuhle sféru a o její zhodnocení, nazření a použití v rámci elitní literární komunikace.

Čapek ve svých pracích velmi programově zpracovával určité syžetové vzorce zábavné četby své doby. Kdybychom tu četbu znali, tak bychom to v tom viděli ještě lépe. A ono se to tak tehdy i vnímalo: Povětrň je v soupisech lidových knihoven v kolonce „letecký román“, což je legrační, protože z toho letadla tam je jen to, že letí a spadne. Nicméně to do té míry souviselo s něčím, co v té době bylo velmi populární: a to byl právě „letecký román“. A protože se to překrývalo, tak tam byl Tomáš Antonín Pánek a podobní autoři, kteří psali letecké dobrodružné romány, a mezi nimi byl vsunut Čapek. Jediná oblast, kterou Čapek do kultury nepřipouštěl, byla pornografie. Je to vidět i ve svazku Marsyas, kde píše, že ji odmítá. Ale to byla do té doby součást obecné západní kultury. Čapek má pozoruhodný fejeton v roce 1933 v Lidových novinách, když nacisté začali pálit knihy na Operaplatz a na dalších náměstích, tak spálili také čtvrtou největší sbírku erotické literatury na světě, což dnes sexuologové pokládají za nenahraditelnou materiální ztrátu. Čapek tehdy napsal, že je to tragédie, že v Německu na náměstích hoří knihy demokratických autorů, pravé hodnoty ducha, ale že se musí říct, že tam také hoří i jiné věci, které jsou špinavé a zaslouží si to spálení.

Do začátku 20. století se u nás a v Německu knihy jako krvavé romány pálily na hranicích, byla to běžná součást pedagogické praxe dobře situovaného učitele na vesnici. Nebo i knihovníci, když začalo lidové knihovnictví, organizovali akce na symbolické zničení – vypálení ohněm – té špatné četby. A myslím, že dozvuk toho je i u Čapka. Avantgardní moderna už připouštěla všechno, používala detektivky, fejetony, vědeckofantastické syžety, ale pornografii ještě ne.

Já to vymaluju

K nedožitým osmdesátinám Zdeňka Mlčocha byla včera na Šolcově statku otevřena výstava jeho maleb a grafik. Sobotka tak splatila dluh svému velkému ctiteli. Zároveň s výstavou také spatřil světlo boží katalog, jistěže ne úplný, ale zato s láskou a s přispěním malířových přátel vydaný.

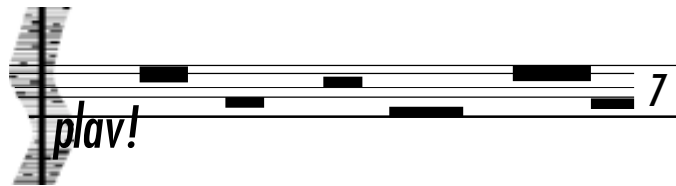
Zdeněk Mlčoch vystudoval UMPRUM v ateliéru K. Svolinského, spoluzakládal Radar – skupinu výtvarníků, hledajících v době protežovaného socialistického umění autentický vztah k dědictví moderny především skrze zobrazení vztahu člověka a techniky, dlouhá léta působil v nakladatelství Albatros, jako ilustrátor dokázal vdechnout život literárním postavám, ztělesnit je způsobem nabízejícím čtenáři bohatší možnosti interpretace. Ve svých litografiích oslavil kouzlo Sobotky a jejího okolí, prostřednictvím nespočetných ex libris vytvořil výtvarnou kroniku Šolcárny, s výjimečnou citlivostí ilustroval Šrámkovy básnické sbírky a bez jeho emblému by si generace účastníků festivalu nedokázaly plakát Šrámkovy Sobotky představit. Kdo nevěří, ať se jde podívat na Šolcův statek.

Zeptali jsme se zedlanců ze Šolcárny, zda by se s námi nepodělili o nějakou vzpomínku na Zdeňka Mlčocha.

Aleš Fetters: Co pro mě znamenal Zdeněk Mlčoch? Tak především velkého kumštýře, ale v první řadě velkého kamaráda, velkého přítele, vzácného člověka. Víte, on měl takovou robustní postavu, vousy a tak, na první pohled vypadal jako bohatýr, a on skutečně bohatýr byl, ale uvnitř byl velice jemný, něžný, mírný člověk a úžasný přítel, na kterého bylo vždycky spolehnouti a který nebyl schopen někoho podrazit, někoho zranit, prostě člověk s velkým „Č“. Já mám rád umělce, ale ještě radši mám umělce, kteří mají také krásný čistý charakter a kteří jsou taky velkými, krásnými čistými lidmi. A tím pan Zdeněk Mlčoch naprosto beze sporu byl.

Karel Samšíňák: Tak jsme jednou jeli se Zdeňkem do Hořic, že tam bude mít Albatros výstavu, a Zdeněk byl na jedno ucho hluchý a na jedno slyšel. Otevřela nám taková uklízečka, nacpala nás do kanceláře a teď my jsme čekali, že tam bude ředitel a on tam nebyl. A teď nastala taková situace, že Mlčoch stál uprostřed a u toho hluchého ucha stála ta uklízečka a u toho slyšícího já. A ta uklízečka najednou srazila paty a povídá: „Jmenuji se Bukač a jsem tady ředitelem.“ A Zdeněk se obrátil na mě a povídá: „Co povídala?“ Já jsem řekl: „Že se jmenuje Bukač a že je tady ředitelem.“ A hned jsme šli teda ven a bylo po výstavě.

Hana Kofránková: Nejosobnější vzpomínka na Mlčocha není ze Sobotky, kupodivu. Poté co jsme se tady seznámili, jsme se v zimě potkali na Národní třídě před Albatrosem a já měla velmi široký kabát, takže on nevěděl, o co jde, a obejmul mě tak silně, že Veronika málem přišla na svět o měsíc dřív.

Jura Deml: Na Zdeňka Mlčocha mám nesmírně krásné vzpomínky zejména proto, že po léta na Sobotce jsme spolu vždycky spali v jedné místnosti za kuchyňkou na Šolcově statku a bylo to pro nás ohromně výhodné, protože jsme si výborně rozuměli zejména v noci. Já totiž v noci chrápu a Zdeněk Mlčoch byl na jedno ucho hluchý a spal vždycky na tom zdravém uchu, takže mu moje chrápání nevadilo.

-šte-

Měsíc nad řekou forever

(Pokus o mimosoudní vyrovnání)

Vážený pane obhájce,

je nepochybné, že Vaše pověst předního pražského odborníka na otázky autorských práv má své opodstatnění. Leč Vaše závěrečná (příznivě velmi působivá) řeč nese stopy únavy z poněkud rozvleklého přelíčení.

Náš mandant se s pousmáním pozastavil nad Vaším erudovaným literárněteoretickým úvodem. Mukařovsko-barthesovské sentence nepochybně zapůsobily na vzdělané publikum, postrádají však souvislost s Vašimi dalšími vývody. Dovolíme si na tomto místě ocitovat slova klasika: „Ale slova jsou tak velká, že neprojdou mými ústy.“

Říkáte, že „*při interpretaci není možné hovořit o věrnosti textu nebo myšlence. Textu může být interpret věrný maximálně jen věrným přepisem originálu, a myšlenka textu není známa, dokud text nezačneme interpretovat.*“ Proč Vás potom pobuřuje fakt, že režisér pocítil chuť poláškovat si s jedním z kanonických textů české literatury? Platí snad v literatuře termín znesvěcení?

Rovněž se domníváme, že neplatí Vámi přísně narýsovaná přímá úměrnost mezi počtem zásahů do textu a kvalitou interpretace. Interpretace nemůže být kvalitní či nekvalitní, interpretace prostě je. Potvrdil nám to pan Kant, soudní znalec v otázkách ontologie.

Vaše nejpodstatnější výtka se týká možnosti, respektive nemožnosti přizpůsobit charakteru postav hercům. S tím prostě nelze souhlasit! Vyplývalo by z toho, že každá herečka by musela ztvárnit Annu Kareninu jako Greta Garbo nebo každý herec Hamleta jako Lawrence Olivier. A to by přece bylo nudné. Stejně tak podivné by bylo, kdyby Eva Horká kopírovala herectví Dany Medřické.

Vraťme se nyní k obviněnému Krejčíkovi. Nelze než zopakovat: Náš mandant se provinil tím, že nemluvil Šrámkovými ústy, ale vedl s ním dialog, a **nepřiznal to**. Ani on však není jen reproduktor, nýbrž bytost přemýšlivá. Navrhujeme proto smírné mimosoudní vyrovnání. Pokud byste s tím však nebyl srozuměn, budeme bojovat, dokud nás ukončení Sobotky nerozdělí.

A zase něco nad řekou!

Jako červená niť se letošním Splav!em táhne advokátní spor o mladoboleslavskou inscenaci Měsíce nad řekou. Jak hluboce jsem v loni s panem Šlerkou nesouhlasil v otázce Dne Oldřicha Daňka, tak teď stejně hluboce s ním souhlasím v otázce „zločinu proti Šrámkovi“. Nepochybně je dobře možné rozšířit obžalobu o další body, o kterých ani pan Šlerka nepíše, ač nepochybují, že je zná. Jistě je vhodně uplatní při závěrečné řeči obžaloby. Rád bych mu případně vypomohl jako svědek, třebaže se možná psychicky složím při opakovaném popisu antišrámkovského „milostného“ ataku téměř na forbíně. Jak naopak rozechvěje a eroticky zapůsobí originální prostá scéna s rukou Slávky na stole a jejím vyzývavým malíčkem! Jen v jednom s panem Šlerkou nesouhlasím: jsme proti jeho návrhu závěrečného verdiktu – odsuzuje se k zapomnění. Protože kdo zapomene historii, musí ji prožít znova! Tak snad jen k nevzpomínání.

Josef Jindra

Romány do kapes

Když jsem sedal do dřevěných lavic sálu spořitelny, nevěděl jsem, co asi mohu očekávat od právě začínající přednášky o „oddechové literatuře“. Teď nevím, zda jsem slovo oddechová použil vhodně. Ale asi ano. Protože kdy jindy si člověk přečte něco typu Rodokaps, Červená knihovna než večer před spaním nebo odpoledne u šálku čaje a čerstvě naporcované bábovky s vědomím, že nyní jsem opravdový pán svého času.

Už po pěti minutách přednášky pana Pavla Janáčka mi bylo jasné, že tyto sešitové romány mají určitě v historii nejen české literatury své nenahraditelné místo. Na něj se už dostávají od dvacátých let minulého století, kdy vycházejí první svazky Červené knihovny. Ale v USA je to už o půlstoletí dřív. To totiž vycházejí časopisecky westerny. U nás ale prožívají svůj největší boom v třicátých letech minulého století. V mnoha vydavatelstvích vycházejí sešitové romány na pokračování s možností předplatného. Publikují v nich poměrně málo známí autoři, kteří se později povětšinou neprosadí v žádné jiné „uličce“ literatury. K útlumu dochází v květnu 1945, kdy se lidé snaží najít nový život, jenž bude odlišný od toho před válkou. A s tím souvisí i hledání (a pozdější nalezení) nového modelu kultury, který by lidi oprostil od strastí z právě skončené války. V Praze je pro vydavatele sešitových románů velmi špatná situace. Prakticky jde o „zákaz“ vydávání. Proto vycházejí sešitové romány v Bratislavě a jsou psány česky. Jedná se o jakousi velmi promyšlenou okliku. Tento způsob se neuchytí a už po roce je tisk zastaven.

V současnosti už zase tyto sešitové romány vycházejí. Rozdíl je jen v tom, že přebal je z leštěného papíru a samotný text je natištěn na stránkách z recyklovaného papíru.

Na tato dílka byla vždy vedena velká kritika. Ale čeho dosáhla? Snad jen zvýšení poptávky po tak pro někoho popudivých a urážlivých knížečkách, jakými byly Rodokapsy, Weekendy a třeba i Večery pod lampou.

Ondřej Stratilík

Herrmanni opět v Sobotce

Včera proběhla v sále sobotecké spořitelny prezentace nakladatelství Herrmann a synové. Jak správně připomněl Mgr. Bílek, jednalo se již o třetí prezentaci tohoto nakladatelství v Sobotce za poslední tři roky. První z nich proběhlo neplánovaně u příležitosti vydání kompletu povídek J. K. Šlejhara. Loňské, v pořadí druhé setkání s jejich produkcí proběhlo ve znamení kmenového autora – a oblíbeného hosta Šrámkovy Sobotky – Zdeňka Kratochvíla. Letošní výstavka nových nakladatelských počínů byla spojena se vzpomínkami majitele nakladatelství, shodou okolností člena redakce Splav!u, Arnošta Štědrého. Návštěvníci se dozvěděli, jak vlastně vzniklo nakladatelství Herrmann a synové (může za to záliba A. Štědrého v otevírání dveří), jak přišlo ke svému jménu („Herrmann je takové pěkné jméno“), a konečně byly zodpovězeny otázky, proč nakladatelství neuvádí v tiráži vyšší nákladu a z čeho žijí jeho majitelé.

Mezi prezentovanými novými přírůstky je třeba vyzdvihnout dvě takřka čerstvé novinky, a to Kolárovy Pekla zplozence – černý román ze staré Prahy plný magistrů a alchymistů – a výbor z prací německé literární vědkyně Renate Lachmann, která patří mezi významné představitelky kostnické školy receptivní estetiky. Tato škola nebyla donedávna v Čechách příliš známa. Nyní se situace o něco zlepšila, brněnská knihovnička strukturalismu vydala výbor ze základních prací této školy (zastoupeni jsou oba zakladatelé W. Iser i H.-R. Jauss) a nyní dostávají čtenáři do ruky reprezentativní výbor z textů autorky patřící do druhé vlny tohoto interpretačního přístupu. Ten je zajímavý pokusy o spojení klasického strukturalistického přístupu (silný je mj. vliv Jana Mukařovského a Pražského lingvistického kroužku) a přístupu hermeneutického.

Včera prezentovaný výbor nese název *Memoria Fantastika* a z autorčiných monografií *Paměť a literatura* a *Vyprávěná fantastika* texty vybral, přeložil a doslovem opatřil Tomáš Glanc. Texty se věnují důkladnému rozboru literárních děl Bělého, Borgese, Nabokova, Schulze, Turgeněva a dalších. Tyto rozборы zároveň slouží autorce jako můstek pro další rozvíjení podnětů tartuské školy (Lotman, aj.) a současných francouzských poststrukturalistů. Tak se zde setkáváme s nenásilným vymezováním a smysluplným používáním jinak módních termínů a konceptů, jako je intertextualita jako konstituce smyslu, simulacrum, fantasma apod. Jak se říká: kniha Renate Lachmann by neměla chybět v knihovničce žádného milovníka literatury.

-šle-

Stopy pohlaví

Petra Hanáková patří k nejvýraznějším představitelkám české feministické filmové kritiky, přednáší na pražské filmové vědě, publikuje studie ve filmologických časopisech a překládá feministické texty (podílela se třeba na překladu sborníku *Dívčí válka s ideologií*).

Splav!: Podívejme se na vztah feminismu a filmu. Na jedné straně jsou dnes feministické práce o teorii filmu nejen známé, ale jsou vlastně už standardní součástí přístupu k filmu. Žena dělá film, film dělá ženu. Jak tedy „žena dělá film“? Existuje specificky ženská estetika filmu, specificky ženský pohled? A kdo je jeho představitelem?

H: Taková otázka se vždycky bude vracet k tomu, je-li esence nebo není, ať už mužská nebo ženská. Rozhodně můžeme říct, že film, tedy to, čemu říkáme dominantní film, v sobě nese stopy toho, co Mulveyová nazývá mužským pohlavím. To je myslím neoddiskutovatelné. Existuje určitý proud filmu, který se snaží z toho vyvázat. Je jedno, jestli je to film natočený mužem nebo ženou. Ale neodvážila bych se dál.

Splav!: Dají se aspoň uvést někteří autoři nebo autorky, kteří se tomu blíží?

H: Když se podíváme do historie, zjistíme, že od vzniku filmu se objevují ženy i muži, kteří s tím dominantním kódem pracují a zajímavě ho narušují. Když pomyslím na feministické ikony – ženy, tak je to třeba Germaine Dulacová, její film *Smějíci se paní Beudetová* z roku 1923. To je jeden z prvních filmů, o kterých se dá říct, že jsou feministické. Když půjdeme dál po největších jménech přes Mayu Derenová k současným filmařkám, uvidíme určitou kontinuitu. Existuje tradice filmů natočených ženami, které nesou s sebou ženské poselství v progresivním slova smyslu. Pak je samozřejmě plno filmů také od žen – ovšem poplatných tomu zákonu a řádu, který se chápe jako normativní.

Splav!: Je samotná myšlenka ženského nebo mužského filmu vázaná na biologické pohlaví, nebo je to spíš součást diskursu a výchovy? Mohou tedy muži točit ženské filmy?

H: To jsou konstrukty. Myslím, že všechno je vytvořené společensky. Od malička jsme do těch rolí víceméně vycvičeni. Pro mě ty feministické esencionalistické směry, které tvrdí, že je nutné se vrátit k esenci mužství a ženství, nejsou relevantní. Já věřím spíš těm konstruktivistickým, a pak mě docela zajímají performativní teorie genderu jako určité hry nebo představení. Zajímá mě spíš taková ta fluidita genderu, která není definována ničím biologickým. Věřím tomu, že dílo, pokud odráží něco mužského nebo ženského v tradičním slova smyslu, nevychází z nějaké esence, ale z konvencí nebo norem přijímaných od narození.

Splav!: Čili ženský film natočený mužem je stejně myslitelný jako mužský film natočený ženou?

H: Samozřejmě.

Splav!: Jste pro gender education?

H: Určitě. V naší situaci je to nutné. Míváme totiž takový pocit (a je to asi česká záležitost), že dobře víme, co je normální a

správné. To je problém, který se týká menšin, žen, politiky, všeho. Pocit zdravého selského rozumu, který je velice často vlastně fašistický; ten je třeba nalamovat se všemi mytologiemi a všedními moudry. To je nutné bourat už na základní škole.

Splav!: Poselství pro učitele... mimochodem, napadá mě obecnější otázka: Je zvláštní, že výchova dětí na prvním a druhém stupni je v Čechách takřka výsadně dominantou žen, a přesto jsou ty ženy schopné produkovat muže s mužským pohledem na svět a podporovat je v dominantních prvcích: Takové ženy samy vlastně potvrzují řád, proti kterému by se měly stavět.

H: To je samozřejmě falešné povědomí; podporujeme řád, protože nám moc dává určité místo, a to nám dává určitou subjektivitu. Je složité uvědomit si, že na pozici, kterou tak samozřejmě přijímáme, není něco v pořádku nebo je to nějak ideologicky podmíněné. Někdy je to skoro nekonečné, protože každá pozice má svou ideologii. Samozřejmě je nejjednodušší říct, že ten řád tak funguje, protože tak to dělali rodiče a vždycky to fungovalo. Na tom není nic překvapivého...

Splav!: Zpět k filmu. Kdybyste měla možnost určit nebo nabídnout filmy, které by měli žáci nebo jejich vychovatelé, učitelé i rodiče, vidět, aby dokonale reprezentovaly mužský a ženský pohled, které filmy byste doporučila?

H: Myslím, že je důležité zdůraznit dva, které jsou podle mne zásadní pro feminismus v českém filmu. Jednak Chytilové *Sedmikrásky*. Všude jinde než u nás už vědí, že v tomto proudu je to film světového významu. Tenhle film – vlastně oba, které mám na mysli – je těžký na pochopení a poměrně široce se dotýká otázek narace, otázek performativity jako takové, otázek loutkovitosti, hry, genderu jako určitého krunýře a podobně. Ten film se nedá jenom ukázat, ten se musí rozebírat, mluvit o něm, naučit se ho číst.

Pak je tu druhý zásadní film, který je naprosto opomíjený, *Vražda inženýra Čerta* od Ester Krumbachové. Když ho postavím vedle *Sedmikrásek*, zdá se mi to úplně samozřejmě. Ten film stojí na stejné rovině a témata, která se tam objevují, jsou velice podobná. Obdobným způsobem se tam reflektují otázky jako tělo, performativita, ženskost jako určitý konstrukt, vytváření ženského prostoru vůbec.

Tyhle dva ženské projekty by měl znát každý.

A co se týče mužského pohledu, je zajímavé podívat se do českých meziválečných filmů, které všichni známe. Někdy se tvrdí, že film patří víc do devatenáctého než do dvacátého století. Na to ukazují všelijaké Nanynky Kulichovy a Otcové Kondelíkové. Někdo tomu říká inseminační filmy, protože obvykle nejsou o ničem jiném, než jak vytvořit další rodinu, která ponese hodnoty starého světa dál. Na tyhle filmy je zapotřebí dívat se kriticky.

*) Laura Mulveyová, významná filmová teoretička

Za Splav! rozmlouvali
Jana Žilová, -šle-

Poprvé vdaná ve spořitelně

Stejnou měrou, jako má sobotecký festival každoroční smůlu na tzv. zahajovací představení kamenných divadel, má obvykle štěstí na uvádění divadel jednoho herce. Večer se to opět potvrdilo, tentokrát při představení Dejvického divadla. V režii Jaromíra Pleskota v něm zazářila Taťjana Medvecká. Monodrama Poprvé vdaná od Pavla Nilina v překladu Tomáše Engela na první pohled nenabízí žádný veliký příběh, po němž se dnes často volá. Naopak, vypráví prostý životní osud osmačtyřicetileté uklízečky ve vědeckém ústavu, která prochází životem jako svobodná a milující matka. Historie sama to není příliš zajímavá a ani konec (vezmou se) není překvapivý. Vůbec by neuškodilo na některých místech v textu škrtnat či prostě vynechat jednu z motivických linií. Absence „velkého příběhu“ je však vyvážena jazykovými kvalitami. Montáž dramatických situací, většinou vystavených na ostrých kontrastech mezi charaktery či postavením jednotlivých účastníků, vytváří veliký prostor pro hereckou kreaci. To může svadět k přehrávání až k exhibici. Taťjana Medvecká tomuto svodu nepodlehla.

bez prstů, ale vdaná

Při sledování jejího výkonu jsem si uvědomil, co měl na mysli ruský režisér S. M. Ejzenštejn, když hovořil o montáži jako herecké metodě, kterou stavěl proti staré, proživací škole. Medvecká jednotlivé postavy (ale ani hlavní ženskou postavu) neprožívala, nýbrž je předváděla. Byla přitom podobná pouličnímu kejklíři či lidovému vypravěči, který nejdříve řekne, co se bude dít, a pak to předvede. Nikoli však tak, že se snaží až naturalisticky vystihnout postavu a její charakter, nýbrž tak, že si vybere jeden dva charakteristické rysy, a ty zvýrazní či zkarikuje. Tento způsob herectví jí dával možnost vytvářet ve zlomcích sekundy dramatické zvraty v předváděných situacích, komentovat stranou své počinání či pohrávat si s očekáváním diváků. Medvecká byla včera v tomto hereckém stylu naprosto

přesvědčivá a dokázala z něj vytěžit maximum pro divadelní účín. Mně osobně tak připravila zatím první (a doufám, že ne poslední) skutečně umělecký zážitek letošního festivalu.

-šle-

Rozpaky laskavého recenzenta

Poprvé vdaná je divadlo jedné herečky. Ta na jevišti vypráví pomocí několika jednoduchých rekvizit příběh svého života. Antonie Nikolajevna je životem vláčena, vše se jí jaksi děje, aniž by ona vystupovala v rodě činném. Má milence, který s ní zplodí dceru a opustí ji. Kvůli dítěti a za pomoci kamarádky Galky je vyhozena z ubytovny. Vychovává svou dceru, která jí postupně přerůstá přes hlavu, a nakonec ji vyhazuje z bytu. Za zetě má neschopného budížkníčem, sničiho o roli rozervance, který ji jen obírá o peníze. Antonie ovšem vše vypráví beze stopy zášti, možná s lehkou ironií. Má daleko k tomu, aby si stěžovala na zpackaný život. Představení je postaveno na konfrontaci světa rádobyumělců se světem hrdinčiny dcery, toužící po smyslu a se světem Galky, bezcharakterní hlupačky. Ti prohrávají, Antonie, uklízečka, uhrává se životem alespoň plachtou. Možná proto, že se jí život prostě děje.

Potud je recenzent nadšený. Téma slibuje příjemně se rozehrávající tragédii, která bude v druhé polovině dovršena nějakou pěknou katastrofou. Nic takového se ovšem neděje. V druhé polovině představení ztrácí tah. Antonie žije v ústavu, kde pracuje, divák je najednou nucen sledovat poněkud moralizující scény (výstup s opicí v kleci), a Antonie, v rozporu s tezí o trpnosti své existence, koná – posílá dopis na adresu muže, kterou dostává od Galky (proč vlastně?), a navštěvuje jej. Ten se ukáže jako naprostý svéráz, žije mimo svět ve svém domečku bez vody a stejně jako Antonie sice nevyhrává, ale také se mu svým útekem daří uhrát se životem remízu. Antonie je jím okouzlena a nakonec si jej bere a vzdává se svého předchozího života. Vše dobře dopadá, láska nakonec určitě přijde a všichni jsou šťastní.

Problém je v nesourodosti obou polovin představení. První polovina je nabitá, šlape a nedá divákovi vydechnout. V druhé polovině pak tempo mizí v dále a divák očekávající pokračování dramatu dostává jen pár životních mouder, jeden dojemný příběh a šťastný konec.

Proč vlastně ne. Není třeba se pořád rochnit v neštěstí, nemusejí všichni končit jako čechovovské postavy. Jen dramaturg se někde zapomněl – pokud by bylo v druhé polovině škrtnuto pár zbytečných scén, bylo by představení vlastně takové milé, nekýčovitě dojemné. Takto bohužel musím přidat nějaká ta ale, která mě nutí říci ano, bylo to pěkné, Medvecká byla úžasná, první polovina byla skvělá, ale pozor na tu druhou, mohli byste se po té první nudit.

A pak pište recenzi. Také jsem dlouho a nahlas tleskal.

-oč-

Mo • ná přijde i Arnošt Dvořák

(poznámka k letošnímu představení Divadla v bytě)

Psát o představení, které čtenáři ještě neměli možnost vidět, je vlastně nezávaditelný úkol, zvláště pokud jste i jedním z tvůrců a účinkujících. Co prozradit, co předeslat, abyste publikum nalákali, ale aby nemělo taková očekávání, že by pro něj bylo představení zklamáním? Předeslat jistý text je na místě u inscenace, která je natolik komplikovaná a nesrozumitelná, že je nutno předem publiku prozradit klíč k jejímu pochopení, nebo která je tak slabá, že je nutno ji předem omluvit, nebo která je provedena v jazyce, který publikum neovládá, nebo která těží ze společensko-historických reálií, které publikum nezná, a které jsou nezbytné k pochopení příběhu. Ani jedno, doufám, není případ naší inscenace. Nehodlám rovněž dávat zde prostor své čisté privátní interpretaci díla, které, jak poznáte, otevírá široké pole nejružnějších interpretací. O historickém kontextu jeho vzniku se zde rovněž nehodlám rozepisovat, je vyčerpávajícím způsobem zpracován v divadelním programu, který si, doufám, zakoupíte. Svou intenci v tomto textu maximálně zúžím na funkci agitační.

Domnívám se, že inscenace nedokončeného triptychu Arnošta Dvořáka zcela zásadním způsobem obohatí letošní diskusi o aspektech ženy v literatuře. Strašidla lidí mají hlavní hrdinku ženskou. Základním klíčem, který nám dramatický text otevírá, je tedy, řečeno v kontextu letošní Šrámkovy Sobotky, žena jako hrdinka slovesného díla. Postavu lze dále rozkrýt na řadu dílčích rolí. Snad nic nepokazím, když prozradím, že na malé ploše Dvořákovy hry poznáte hlavní ženskou hrdinku jako manželku, milenku, umělkyni, vražednici a mrtvolu. Jádrem nedokončeného Dvořákova triptychu, který čítá pouze dvě aktové hry, je v naší interpretaci hra Mrtvá. Sám titul hry prozrazuje Dvořákovu ambici dovést na jeviště mrtvou manželku, milenku atd., a tím zcela přehodnotit zdánlivé Máchovo oxymoron „mrtvé milenky cit“. Nejsem fundovaný k tomu, rozepisovat se o Dvořákově vztahu k ženám, jisté však je, že mrtvá manželka a milenka je v původní autorově verzi výrazně harmonizačním motivem. Tento motiv je třeba zdůraznit, protože v naší inscenaci, která pracuje, jak jinak, s textem upraveným, je zcela nezřetelný. Původní harmonizační tendenci nahrazujeme markantním popuštěním stavidel vášni, což je zde rovněž potřeba zdůraznit, protože to zůstává díky našim hereckým dispozicím nezřetelné. Textová i interpretační úprava, ze které naše inscenace vychází, není pochopitelně nijak libovolná. Předcházelo jí náročné několikaleté studium, což bych zde rovněž rád zdůraznil, protože to na celkovém tvaru představení vůbec není patrné. Arnošt Dvořák zamýšlel Strašidla lidí jako triptych aktovek Balada o ženě vražednici, Mrtvá (která již existovala samostatně a měla být do

triptychu upravena) a Skalní duch. Z celého díla realizoval pouze Baladu o ženě vražednici. Ve výchozí fázi jsme měli zhruba třetinu definitivního textu a původní verzi Mrtvé, kterou jsme začali citlivě upravovat v intencích, které jsme vyčetli z Balady o ženě vražednici. Na Skalního ducha jsme museli rezignovat, zůstal celý v autorově hlavě, a proto jej lze dnes ztotožnit s duchem Dvořákovým. V kontextu možných úprav hry Mrtvá je potřeba uvést fakt, že její původní verze se během šesti let, tedy relativně záhy po pražské premiéře v Červené sedmě, dostala až na prkna sobotecké solnice. Zde ji 23. srpna 1925 sehrálo Sdružení soboteckých studujících v režii pana Františka Žofky. Hra byla uvedena v rámci večera aktovek, předcházela jí Šrámkův Červen, provedený v režii mistra samého. Jsa důvěrně obeznámen s obtížně větratelným prostorem solnice, musím konstatovat, že po Šrámkově Červnu muselo na jevišti něco zůstat, něco, co prostoupilo Dvořákův skřípavě expresionistický text. Byl to snad mírný vánek vitalistní lehkosti? Naše úprava Mrtvou jemně, až nepostřehnutelně jemně, posunuje na ose expresionismus – vitalismus směrem k vitalismu. Toto vnitřní napětí je zdůrazněno vložím formálně odlišných původních Dvořákových fragmentů, které se tak v průběhu představení musí jevit více a více nepatřičnými. Celá inscenace se tak pro nás stává symbolickou polemikou Šrámkova ducha s duchem Dvořákovým, a dost možná, že posune o krok dál i naše společné uvažování o duchu Šrámkovy Sobotky. Všechny srdečně zveme na představení. Možná přijde i Arnošt Dvořák, vždyť Fráňa tu bezesporu je.

-toh-

Konečně vdaná!

Tak konečně! Tím jsem reagoval po skončení včerejšího představení Poprvé vdaná. Nutno poznamenat, že moje reakce neměla znamenat mou radost z toho, že mohu opustit značně zaplněný sál spořitelny. Má reakce byla totiž spojena s něčím, co jsem zde zatím postrádal. S opravdu excelentním výkonem jednotlivce (herce), a z toho pramenící vysokou úrovní celého kusu. Paní Medvecká zářila na pódiu více než Humprecht na kopečku. A taky jí vůbec nevadila ta špatná akustika sálu, o které se teď s oblibou píše po každé akci konané ve spořitelně. Že by to bylo hercem? Asi ano. Seděl jsem v poslední řadě, ale žádné slovo ani písmeno mi neuniklo! Nositelka ceny Thálie se opravdu vyrovnala se vším bravurně. Tak prozatím můžu jen doufat, že do soboty zažiju takových povznášejících okamžiků ještě hodně. A potlesk plný emocí na konci byl jen přirozeným důsledkem toho, co se na pódiu odehrávalo od půl osmé.

Ondřej Stratilík

Proč jsou jiní/jiné

Rozdělení konzumní literatury vykazuje znaky pohlavního dimorfismu, řečeno po přírodovědecku. Tam to ovšem znamená rozdíly mezi samci a samicemi téhož druhu, zde mám spíše na mysli rozdíly v cílových skupinách. Dívčí literatura přináší příběhy o rodině a lásce, o hledání rodinného štěstí. Dobrodružné příběhy z exotických prostředí jsou vyhrazeny spíše mužům. Je to jen čtenářské schéma, které se mění jako móda? Je nálepka mužského nebo ženského prožívání či vnímání pouze důsledkem výchovy a společenských předsudků? Nebo se muži a ženy a jejich čtenářské zájmy skutečně liší?

Těžko se mohou nelišit. Usvědčuje nás láska. Odložíme-li romantické představy, nemůžeme nevidět rozdíly v tom, co znamená milostný vztah pro muže a pro ženu. Odmysleme si raději lidskou kulturu a představme si živočichy podobné lidem. Pro samce je rozmnožování otázka několika minut, pro samici několika let. Samec může samici snadno opustit, samice se naopak nemůže zbavit potomků, kteří její péči potřebují. Po nezodpovědném samci nezůstanou žádní potomci, po nezodpovědném samci jich může zůstat mnoho. Chce-li samice zanechat potomstvo, které přežije a dále se rozmnoží, musí se o ně starat. Samec není s potomky tak úzce svázán. Může se spolehnout na věrné spojení s jednou partnerkou, ale počet potomků zvýší i vystřídaním mnoha partnerek. Je v zájmu samic vybírat si právě takové samce, kteří je budou raději trvale doprovázet, než aby se hned pustili za jinou. Tak vypadá situace lidského druhu z hlediska evoluční psychologie, disciplíny, která zkoumá vliv ekologie lidského druhu (tedy vztahů mezi lidmi vzájemně a mezi lidmi a jejich prostředím). Rozličné zájmy lidských samic a samců se nemohly neprojevit na tom, jak prožívají vzájemné vztahy i vztahy ke společnosti.

Pro ženy je mnohem důležitější ověřit si kvality partnera. Proto si obvykle muži namlouvají ženy, a ne naopak: muž musí ženu přesvědčovat o tom, že se jí bude věnovat déle než těch několik minut, které si vyžaduje rozmnožovací akt, a zároveň, že něco zmůže, není padavka. Proto se také ženy více zajímají o vztahy mezi lidmi, zatímco muži spíše o věci, kterými mohou ostatním imponovat. Mužské a ženské žánry konzumní literatury jen odrážejí tento rozdíl v zájmech.

Je tedy ženská literatura jiná než mužská? A je to jen věc módy či tradice, nebo jsou rozdíly v psaní žen a mužů výrazem rozdílných povah? Biologický pohled na lidský rod ukazuje, že rozdílné povahy mužů a žen nejsou nic překvapivého. Konzumní literatura tento rozdíl odráží až vzorovým způsobem. Tam má mimořádný vliv i tradice a sociální řád, protože červená knihovna ani rodokaps nebudou nikdy navádět k revoltě, natož k revoluci. Seriózní literatura naopak může pracovat i s biologickými danostmi, snažit se je zpochybnit. Ale zdá se, že rozdíly mezi dvěma polovinami lidstva jsou podstatné, a svádět je na patriarchální tradici je liché, vlastně zjednodušující.

-fis-

Sedmikrásky

„Tento film je věnován těm, kteří se rozhořčují pouze nad pošlapaným salátem.“ Tímto titulkem končí film režisérky Věry Chytilové, který natočila v letech 1965-66, Sedmikrásky. Nemá smysl, abych se pokoušela převyprávět děj snímku, poté co ho zhlédnete, dáte mi jistě zapravdu.

Sedmikrásky vyprávějí příběh dvou dívek, které se nudí. To je jejich hlavní životní pocit. „Všechno se kazí na tom světě.“ „Když se všechno kazí, tak budeme zkažené i my.“ A tak se snaží být zkažené. Zkaženost se ale po první radostné euforii stává stejnou povinností, jako bylo původně „slušné“ chování.

Celý film vrcholí destruktivní scénou hostiny, při které obě slečny „pochopí“, že být zkažené není ta správná cesta. Pokoušejí se své „zkažené“ činy napravit, což se jim hrubě nedaří, a ve chvíli, kdy odpočívají po odvedené práci a cítí se šťastné, něco se stane...

Tento snímek je unikátní především zajímavým pojetím barev a funkce střihu, dialogy mezi oběma dívkami jsou mistrovsky vystavěné a balancují na hranici absurdity.

-ter-

Sirka za bůra?

Včera v odpoledních hodinách došlo i přes takovým událostem nepříznivé počasí k politováníhodné této. Navzdory celodenní pošmournosti se nad Sobotkou rozezněly požární sirény a brzy nato se městem rychlostí stepního požáru rozšířila horká novinka: na Bůrovně hoří! Dýmající stavení naproti železniční zastávce bylo tohoto faktu smutnou evidencí.

Půdní požár, kterému část objektu Bůrovny podlehla, má podle informací z neověřených zdrojů, blízkých kuloárům hasičského sboru, svůj původ v pytli volně loženého, vodou nehašeného vápna. Nezbývá než doufat, že je tomu opravdu tak a pravou příčinou není odhozená sirka-krbovka, volně dostupná v maloobchodní síti za jednotkovou cenu pět korun...

-rak-

Boj za práva učitelek

Ukázala-li většina učitelů na sjezdu v Budějovicích, že neběží jim o udržení práv, nýbrž o udržení výsad proti učitelkám, ukázalo se to na sjezdu v srpnu téhož roku v Kutné Hoře ještě zřejměji. Jednání o volné konkurenci položeno na program tohoto sjezdu. Když však vyložila první řečnice Jednoty zásady spravedlivé volné konkurence, volné konkurence platné pro i školy chlapecké a takové, při níž obě konkurující strany byly by vyzbrojeny stejnými právy ve všech směrech, bylo proti ní brojeno z celého shromáždění takovým způsobem, že domníváme se, že bychom snížily tento slavnostní spis, kdybychom chtěly jen z polovice vyličit tu nízkost, se kterou bylo se zástupkyní spolku našeho jednáno jen za to, že vyslovila požadavek volné konkurence spravedlivé, a nikoli volné konkurence jednostranné, platící toliko pro školy dívčí.

Než přes jednání to Jednota československých učitelek od hájení svého spravedlivého požadavku odstrašiti se nedala a nedá. A že jedná v té věci správně, o tom vydávají jí učitelky svědectví tím, že se čím dále tím více za členy hlásí.

Za dosažením každého jednotlivého účelu tohoto (dosažení stejného služného s učiteli, obsazování míst řídicích a ředitelských na dívčích školách silami ženskými, otevření druhého státního ústavu ku vzdělání učitelek, nabytí přímého práva volebního a zlepšení osudu ind. učitelek) podniknut již nejeden krok, dosud však, jak zkušenost ukazuje, jen s malým úspěchem. V posledních třech letech získáno sice 1 místo ředitelské a druhé takové po smrti udrženo, pak asi 4 místa řídicích, však většina míst těch dostává se při nynější volné konkurenci stále ještě do rukou učitelů. S ostatními požadavky svými jsme ustavičně ještě daleko od mety, než to nesmí naši trpělivost vyčerpávati, spíše musí to býti ostnem, který bude nás nabádati k vytrvalé práci. A má-li býti práce naše úspěšnou, třeba, abychom se všechny sdružily, abychom všechny za jedním cílem – za dosažením zadržovaných práv – svorně kráčely. Je nás již sdruženo mnoho, ale všechny dosud nejsme. Jsou ještě mnohé ideje stavovskou neprodchnuté, mnohé, které nechávají s božským klidem vše kolem sebe běžeti, jen když jim samým škoda z něčeho nevzejde. To nejsou poměry zdravé, poměry takové, které by byly červánkem zvěstujícím brzký východ. Však možno se snad těšit nadějí, že i ony příslušnice našeho stavu, které snad z pohodlí, snad z jiných málo závažných příčin společné organizace a s ní spojených prací se vyhýbají, že i ty přijdou k brzkému poznání, že hájiti práv svého stavu znamená hájiti práv svých vlastních, a že jednotlivec, který práv svých v čas potřeby nehájí, je zcela všední zbabělec, za nějž mají vrstevníci jeho právo se stydětí a jím pohrdati.

Marie Storchová, 1900
Z Památníku českých učitelek (3. část)

Středa 3. července

Snídaně: Selské koláče, čaj se sirupem
Oběd: Cibulačka, ovocný nápoj,
hovězí vařené, rajská omáčka, knedlík
Večeře: Studený těstovinový salát s kuřecím masem, čaj

9:00 sál spořitelny, přednáška: „... a bez té lásky co bych byla?“
O korespondenci Boženy Němcové, Mgr. Lucie Římalová, PhD.
(přednáška doc. Brabce se překládá na pátek)

10:30 sál spořitelny, prezentace nakladatelství Akropolis,
Spisy Jaroslava Seiferta

11:30 sál spořitelny, prezentace nakladatelství Albatros,
beseda se spisovatelkou Ivonou Březinovou

14:00 zahrada Šrámkova domu, Žena – knihovnice –
osobnost, PhDr. Jelena Čapková

16:00 zahrada Šrámkova domu, diskusní klub

16:30 prostranství u sokolovny, Vzpomínka na Sdružení
studujících soboteckých, RNDr. Karel Samšiňák, CSc., hudební
doprovod sbor Bendl, žesťový soubor Oldřicha Žďánského

19:30 městské divadlo, Arnošt Dvořák, Strašidla lidí, Divadlo
v bytě, úprava textu Tomáš Horyna, režie Tomáš Horyna a
Jaromír Presr

22:30 divadlo, projekce filmu: Sedmikrásky, režie
Věra Chytilová

Napsali jste nám

Reakce na diskutování

Paní Šrámková odhazuje šaty

Její tělo je pokapané již podzimem
obnažuje svou nahou
přirozenost

p. Šrámek (ten pravý) jí sahá do všech koutů
smyslností

je úterý a dva
nahé halí
soudní pře vesměs vrahů
jejich měsíce

Věcná poznámka! Lidé čtěte!!!!

Co takhle políbit na stránkách č. Splav! Boženu Němcovou
BARUNKU A –
Panklovou